

DELICATESE, POLITICĂ ȘI DESIGN DE VITRINE ÎN TIMIȘOARA INTERBELICĂ: FRANCISC BRANISLAV MIRCSETICS (1897–1983)

Zoran Marcov*, Nicoleta Demian**

Cuvinte cheie: comerciantul Francisc Branislav Mircsetics, decorator de vitrine, diplome și medalii, expoziții și concursuri de vitrine, Cercul Tineretului Sârb din Timișoara, colecția Muzeului Național al Banatului.

Keywords: Francisc Branislav Mircsetics tradesman, glass case decorator, diplomas and medals, exhibitions and glass case contests, Serbian Youth Society from Timișoara, National Museum of Banat Collection.

Dainties, Politics and Glass Case Design in interwar Timișoara: Francisc Branislav Mircsetics (1897–1983) (Abstract)

In October 1982 the former tradesman and glass case decorator of Timișoara Francisc Branislav Mircsetics donated to Museum of Banat from Timișoara an interesting personal collection composed of eleven pieces of museum interest catalogued in the History collection and Medal collection of the institution. In the History Collection catalogue there were registered four diplomas and five photographs, while a medal and a photograph were included in the Medal Collection catalogue. These pieces, published in detail in the present study, constituted the starting point of the documentation about F. B. Mircsetics.

Mircsetics was born in Timișoara, on the 4th of October 1897, in a tradesmen family. He graduated Primary School in Hungarian and Serbian languages and then he graduated the three years Middle School and a one year Trade Course in Timișoara. In 1912 he left for Berlin where he attended and graduated in May 1913 the Glass case Decorator Course called "Das Schaufenster". He worked as an apprentice and then as a tradesman assistant at famous colonial goods and dainties firms from Timișoara: „Julius Galgon”, „Burghardt Zsuzsi” and „Babcsányi Ferenc”. In 1929 he opened his own business with colonial goods and dainties inside Makri House from Timișoara (Cetate/Fortress), firm that worked for almost a decade.

Complex and eccentric personality, Mircsetics remained in the memory of his contemporaries through the controversies related to his economic activity and his inter-war political activity. His socio-political activity was strongly connected to the life of the Serbian community from Timișoara, although Mircsetics barely expressed himself in Serbian language. At the beginning of the 30's of the last century, F. B. Mircsetics was elected president of the Serbian Youth Society from Timișoara, and in the spring of 1934 was elected in the leading structures of the Regnicolar Party of the Serbian People from Romania.

F. B. Mircsetics remained popular till nowadays especially through his participation at the glass case contests and exhibitions organized in inter-war Timișoara. In September 1923, the young tradesman assistant and decorator got the First Prize and the Honor Diploma at the glass case arranging contest organized within the Sample Fair of Banat from Timișoara. Two years later, in September 1925, under the aegis of Chamber of Commerce and Industry from Timișoara, Mircsetics taught a four month course for the young glass case decorators, at which participated 30 persons. The course was completed with a glass case exhibition held at the Military Casino from Timișoara. In May 1934, on the occasion of the contests organized within "Timișoara's Week", Mircsetics participated at two of the contests: the glass case and the glass case lighting contests. He got diplomas and prizes at both contests. The most important prize was the golden medal awarded at the glass case contest for the arrangement "The picnic of the dwarfs in the forest".

In the years that followed the Second World War, Mircsetics led a modest life, being marginalized by the communist authorities. He was not married and had no offspring. He resided with his sister in an apartment on Mărășești Street in the quarter Cetate (Fortress) from Timișoara. He died in Timișoara on the 26th of December 1983, being buried in the cemetery from Lipovei Road.

Francisc Branislav Mircsetics – comerciant de produse coloniale și delicatose

Integrată în România Mare, în urma Conferinței de Pace de la Paris din anul 1919, Timișoara traversează în perioada interbelică

* Muzeul Național al Banatului, P-ța Huniade nr. 1, 300 002; markovzoran@yahoo.com.

** Muzeul Național al Banatului, P-ța Huniade nr. 1, 300 002; nicoleta.demian@muzeulbanatului.ro.

o etapă de remarcabil progres economic, edilitar, spiritual și cultural. În viața economică a urbei de pe malurile Begăi un rol important l-au avut comercianții și meșteșugarii, adică micii întreprinzători, care proveneau din rândurile tuturor naționalităților locuitoare ale orașului. Totuși, o situație aparte se înregistra în cazul comunității sârbe din Timișoara, minoritate etnică ce se confrunta încă din a doua jumătate a sec. al XIX-lea cu o scădere din ce în ce mai accentuată în plan demografic, fapt ilustrat și în sectorul economic, cu precădere în mediul comercial¹.

Dintre comercianții sârbi care au activat în perioada interbelică în Timișoara, unul cu siguranță a făcut notă discordantă, datorită excentricității de care a dat dovadă în decursul vieții, dar și datorită controverselor legate de activitatea sa economică și mai ales politică, desfășurate până la începutul celui de-al Doilea Război Mondial. Este vorba de Francisc Branislav Mircsetics (Pl. I.1), comerciant timișorean și decorator de vitrine atestat, care, deși se exprima greu în lb. sârbă, a susținut în permanență faptul că aparține acestei minorități etnice, participând activ la viața comunității sârbe din Timișoara interbelică².

Francisc Branislav Mircsetics (*Mircetici* în lb. română, *Mircetić* în lb. sârbă) s-a născut la Timișoara în 4 octombrie 1897, într-o familie de comercianți. Conform celor declarate de el însuși, familia s-a stabilit în Timișoara chiar în anul nașterii sale, în 1897³. Din matricolele parohiale ale Catedralei Ortodoxe Sârbe din Timișoara (Cetate), cu hramul Înălțarea Domnului, reiese faptul că Francisc B. Mircsetics a fost botezat în rit ortodox în 16 octombrie 1897⁴. Aceleași documente ne oferă date prețioase despre familia Mircsetics la sfârșitul sec. XIX – începutul sec. XX. Francisc a fost primul copil al familiei. Mama sa, Maria (născută Moț), a mai născut două fiice: Melania, născută în 14 august 1898⁵, care s-a stins după o singură zi de viață⁶ și Iuliana, născută în 6 noiembrie 1899⁷. Tatăl lui Francisc, Iosif Mircsetics, s-a născut la Novi Sad în anul 1862 și a activat ca hangiu și cârciumar. A decedat la Timișoara

în 28 iunie 1900, la vârsta de doar 38 de ani⁸. Matricolele parohiale ne oferă și singurele informații despre bunicii pe linia paternă ai lui Mircsetics. Despre bunicul său, Svetozar Mircsetics, căsătorit cu Iuliana Bočanović, aflăm că a fost croitor⁹.

Mircsetics a terminat școala primară în lb. maghiară și sârbă, apoi a absolvit școala medie de trei ani și un curs comercial de un an, toate instituțiile de învățământ fiind urmate în Timișoara. În anul 1911 a devenit ucenic în cadrul firmei de coloniale „Julius Galgon”¹⁰ din Timișoara, unde pe lângă îndeplinirea sarcinilor de serviciu și-a descoperit înclinația și talentul în aranjarea vitrinelor¹¹, îndeletnicire care îi va aduce în timp numeroase satisfacții, atât din punct de vedere profesional, cât și financiar. În anul 1912 Mircsetics a plecat la Berlin, unde a frecventat cursul comercial-academic dedicat tinerilor comercianți, care vroiau să învețe arta decorării vitrinelor. La acest curs au participat două sute de tineri, dar dintre aceștia doar patru au obținut diploma de absolvire în anul 1913¹², printre ei aflându-se și Mircsetics. Între anii 1915–1918 a efectuat serviciul militar obligatoriu, iar după război s-a angajat ca ajutor de comerciant la firma timișoreană de coloniale și delicatise „Burghardt Zsuzsi”¹³. Începând cu anul 1923 a fost angajat al firmei de coloniale „Babcsányi Ferenc”, care avea sediul în P-ța Sf. Gheorghe nr. 3 din Timișoara¹⁴.

Patru ani mai târziu, în decembrie 1927, dorind să-și deschidă propria afacere, Mircsetics,

⁸ Idem, *Registrul celor decedați 1896–1911*, nr. 16/1900.

⁹ *Ibidem*, nr. 16/1900.

¹⁰ Magazin de produse coloniale și delicatise, cu sediul în Timișoara, str. Eugen de Savoya, nr. 5; *Almanach de adrese Timișoara* (red. D. Voniga), Timișoara (1922), 235. La Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale (în continuare SJTAN) există informații despre această cunoscută firmă din Timișoara, care a funcționat între 1896–1947, în mai multe fonduri (Tribunalul jud. Timiș-Torontal; Camera de Comerț și Industrie Timișoara).

¹¹ *Гласник*, anul IV, nr. 3, Timișoara, 20 ianuarie 1924, 20–21.

¹² Există o neconcordanță în ceea ce privește anul absolvirii cursului „Das Schaufenster” („Vitrina”) de la Berlin, în condițiile în care pe diplomă, care se păstrează în original la MNB, este înscrisă data absolvirii „Mai 1913”, în timp ce periodicul sârbesc *Гласник*, din 20 ianuarie 1924, scrie că finalizarea și absolvirea cursului a avut loc în anul 1914.

¹³ Magazin de produse coloniale și delicatise, cu sediul în Timișoara, Bd. Regele Ferdinand (Lloydsor); *Almanach de adrese Timișoara* (red. D. Voniga), Timișoara (1922), 235.

¹⁴ *Гласник*, anul IV, nr. 3, Timișoara, 20 ianuarie 1924, 21. Informații despre această firmă de coloniale, care a funcționat între 1913–1941, se găsesc la SJTAN în fondurile: Tribunalul jud. Timiș-Torontal; Camera de Comerț și Industrie Timișoara.

¹ Стеван Бугарски, Љубомир Степанов, *Срби у Темишвару. Град, Темишвар* (2011), 431.

² Стеван Бугарски, *Политичке партије Срба у Румунији 1918–1938*, Темишвар (2008), 111–112.

³ Informație inedită furnizată de dl. Stevan Bugarski.

⁴ Matricolele parohiale ale Catedralei Ortodoxe Sârbe din Timișoara (Cetate), *Registrul celor botezați 1896–1924*, nr. 18/1897.

⁵ *Ibidem*, nr. 7/1898.

⁶ Idem, *Registrul celor decedați 1896–1911*, nr. 17/1898.

⁷ Idem, *Registrul celor botezați 1896–1924*, nr. 7/1899.

care împlinise deja 30 de ani, înainta o cerere Consiliului parohial sârb din Timișoara (Cetate), solicitând închirierea unui spațiu comercial¹⁵ în Casa Makri¹⁶ (Pl. VIII.1) din Cetate, în schimbul chiriei anuale de 70000 de lei. Documentul este redactat într-o limbă literară de o complexitate și un stil superioare cunoștințelor de lb. sârbă ale lui Mircsetics, fapt ce ne face să credem că cererea nu a fost scrisă de el, ci de un fin cunoscător al lb. sârbe, posibil de bunul său prieten dr. Spasoje Nikolić¹⁷. Și structura în sine a cererii este deosebit de interesantă: la început face referire la un articol elogios la

¹⁵ În cererea adresată Consiliului parohial, Mircsetics solicita închirierea locației aflată până în acel moment în folosința lui Tillschneider.

¹⁶ Casa Makri este situată în colțul sud-vestic al Pieței Libertății din Timișoara, la intersecția actualelor străzi Victor Vlad Delamarina și Alba Iulia. Mai este cunoscută și sub numele de Casa cu Atlanți, datorită coloanelor cu atlanți de pe fațadă, clădirea distingându-se și prin cele două tunuri turcești îngropate cu gura în jos, amplasate la poarta de acces dinspre str. Victor Vlad Delamarina. Clădirea a fost construită la începutul sec. al XIX-lea de bogatul comerciant timișorean de origine aromână, Toma Naum Makri, cu destinația clădire pentru închiriat. Fiica acestuia, Persida Makri (căsătorită Stojković), a moștenit clădirea, înființând prin testamentul său din anul 1849 Fundația „Makri-Stojković”, cedată spre administrare Parohiei Ortodoxe Sârbe din cartierul Cetate. Oficial, Fundația a fost înregistrată în anul 1860, având un caracter umanitar. Din veniturile obținute prin închirierea spațiilor comerciale au fost ajutați numeroși elevi, văduve, familii sărace etc. În perioada interbelică, această locație a găzduit temporar internatul Secției Sârbe a Liceului „C.D. Loga”, iar în perioada celui de-al Doilea Război Mondial a fost ocupată de armată. În perioada comunistă, în condițiile în care autoritățile bisericești sârbe s-au aflat în imposibilitatea de a întreține imobilul, la presiunea municipalității, Casa Makri a fost cedată spre administrare Primăriei municipiului Timișoara. După 1990, Eparhia Ortodoxă Sârbă a cerut retrocedarea clădirii, municipalitatea opunându-se în repetate rânduri. Inevitabil s-a ajuns la instanța de judecată, diferendul fiind nefinalizat nici în prezent (Стеван Бугарски, Љубомир Степанов, *Срби у Темишвару. Град*, Темишвар (2011), 216–218).

¹⁷ Spasoje Nikolić (1880–1951) a fost arhimandrit al Mănăstirii Vojlovica de lângă Pančevo (1908), referent și secretar al Eparhiei Ortodoxe Sârbe a Vârșetului (1903–1919), vicar al Eparhiei Ortodoxe Sârbe a Timișoarei (1919–1927). La inițiativa sa a apărut periodicul timișorean de lb. sârbă *Гласник* în 1921. În iunie 1926 a obținut titlul de *doctor honoris causa* în științe politice al Universității din Pécs. În septembrie 1927 a renunțat la ortodoxie și s-a declarat ateu, căsătorindu-se civil. Excomunicat de către Patriarhia Sârbă, a trecut la prenumele laic Spasoje și s-a lansat în polemici politice, a devenit colaborator al periodicului *Темишварски весник* și s-a implicat în activitatea Partidului Regnicolar al Poporului Sârb din România, unde a deținut funcția de secretar general. Confruntat cu o serie de probleme după terminarea războiului, Nikolić a murit la Timișoara în 23 ianuarie 1951 (Стеван Бугарски, *Политичке партије Срба у Румунији 1918–1938*, Темишвар (2008), 104–106).

adresa lui Mircsetics, publicat în cotidianul timișorean *Temesvarer Zeitung*, apoi inserează câteva date biografice, pentru ca după enunțarea ofertei de închiriere să marșeze pe latura națională, având ca scop sensibilizarea clerului sârb în luarea deciziei: „Sunt convins de faptul că se va găsi vreun neortodox, care să vină cu o ofertă mai bună și mai mare decât a mea, pentru aceeași locație, însă în acest caz niciodată cel care se va instala (în Casa Makri – n.n.) nu va fi de naționalitate sârbă, deoarece sârbii noștri sunt foarte buni profesioniști, însă marea lor majoritate provin din familii cu părinți săraci”¹⁸.

După mai mulți ani în care fusese ucenic și simplu angajat la diverse firme de produse coloniale din Timișoara, Mircsetics a reușit să-și deschidă propria afacere. După obținerea brevetului industrial¹⁹ în 12 septembrie 1928 și a avizului CCIT în 3 ianuarie 1929²⁰, Mircsetics a cerut înregistrarea firmei sale în 21 ianuarie 1929. Întrucât erau îndeplinite condițiile necesare, prin încheierea nr. 73 a Tribunalului Timiș-Torontal²¹, firma „Francisc Mircsetics” era înregistrată în 1 februarie 1929, cu sediul în Timișoara, I, str. Gen. Dragalina nr. 3 (azi, str. Victor Vlad Delamarina), care era și domiciliul lui Mircsetics la momentul respectiv. Firma avea ca obiect de activitate: bufet și comerț de coloniale și delicatase.

Din anumite motive, pe care nu le cunoaștem, Mircsetics nu a prezentat la timp, printre numeroasele acte solicitate în procesul birocratic de înregistrare a firmei, chitanța sumei de 200 de lei, taxă ce trebuia plătită la Administrația Financiară Timiș-Torontal pentru publicarea firmei în *Correspondența Economică* din București și nici nu a trimis un exemplar din *Buletinul Justiției*, ce apărea la Cluj, în care era publicată decizia Tribunalului de înregistrare a firmei²². Ca urmare, în 3 aprilie 1929 era „invitat” de Tribunal să se achite de obligațiile restante în termen de 15 zile, în caz contrar fiind pasibil de o amendă de 2000 de lei. În final, în urma trimerii actelor solicitate, în 12 aprilie 1929 situația era rezolvată²³.

¹⁸ Cerere adresată de Mircsetics Consiliului parohial din Timișoara (Cetate), din 14 decembrie 1927; document păstrat în Arhiva Comunității bisericești sârbe din Timișoara (Cetate).

¹⁹ SJTAN, *fond Tribunalul Timiș-Torontal* (nr. fond 128), Firme individuale (1876–1938), d. 3266/1929, f. 2: brevetul industrial nr. D–264/2726/1928 emis de Biroul Industrial al municipiului Timișoara (copie).

²⁰ *Ibidem*, f. 3: avizul CCIT nr. 7394/1928.

²¹ *Ibidem*, f. 4–4 v.

²² *Ibidem*, f. 13: *Buletinul Justiției*, an VII, nr. 52, Cluj, 28 februarie 1929, 437.

²³ *Ibidem*, f. 15.

Astfel că, pe o altă cerere din 25 iulie 1929 adresată Consiliului parohial din Timișoara (Cetate), prin care Mircsetics solicita închirierea unui spațiu de locuit în aceeași Casă Makri (apartamentul în cauză fiind închiriat anterior de Milan Aradanin), sus, în partea stângă apare deja antetul firmei personale „Magazin de coloniale și delicatose [...] Timișoara I, Strada Alba Iulia. Telefon 5–18”. În cerere, Mircsetics menționa faptul că apartamentul se afla într-o stare proastă și înainte de o nouă închiriere, proprietarul de drept ar trebui să verifice condițiile de locuit din imobil. Solicita, de asemenea, ca suma de închiriere să fie identică cu cea menționată într-o cerere anterioară²⁴.

Din reclamele apărute în publicațiile vremii, firma lui Francisc B. Mircsetics era un magazin de produse coloniale și delicatose, cu sediul în Casa Makri, pe str. Alba Iulia din Timișoara. În varianta în lb. sârbă a reclamei sunt menționate și câteva dintre produsele comercializate: „Aprovizionat în permanență cu lichioruri diverse, vinuri de masă și delicatose speciale”²⁵ (Pl. VIII.3). Într-o altă reclamă apărută în primul număr al periodicului *Темшварски весник*²⁶ (*Temšvarski vesnik*), Mircsetics își prezenta firma astfel: „Magazin de ciocolată, lichior, ceai, rom, biscuiți și sardine”²⁷ (Pl. VIII.4). Este interesant faptul că numele proprietarului (implicit și al firmei) apare redat diferit în reclamele vremii, în funcție de cei care urmau să recepționeze mesajul. Astfel, în ziarele și caietele de adrese publicate în lb. română / maghiară / germană, firma este trecută sub denumirea de „Francisc Mircsetics”, în timp ce în publicațiile de lb. sârbă magazinul apare cu titulatura „Бранислав Мирчетић” („Branislav Mirčetić”). Mai mult, una dintre reclamele în lb. sârbă conține la final sloganul „Свој-Своме” („Svoj-Svome”), îndemnând astfel cititorii de etnie sârbă să frecventeze și să cumpere produsele comercializate de către firmele conaționalilor.

Ghidul municipiului Timișoara din anul 1930 menționează firma lui Mircsetics la rubrica

„Coloniale și delicatose”²⁸. În ghidul de adrese publicat în anul 1935, firma lui Mircsetics apare menționată la două rubrici: „Cârciume și ospătării [...] cu beuturi spirtoase” și la capitolul „Coloniale și delicatose”²⁹. Publicația conține și o reclamă în lb. română a firmei³⁰ (Pl. VIII.2).

O problemă reală cu care se confruntau comercianții Timișoarei, implicit și Mircsetics, era cea a concurenței neloiale rezultată în urma practicării comerțului ambulant. În calitatea sa de proprietar al unui magazin care comercializa și băuturi alcoolice (vezi reclamele de mai sus), prezent la a 50-a Adunare generală a Reuniunii Comercianților din Timișoara din 22 iulie 1934, Mircsetics a prezentat o cerere, semnată de mai mulți comercianți de coloniale și delicatose, prin care se solicita ca „vânzările de coloniale și delicatose efectuate de către societăți de consum, bodegi, de prin piețe și de pe sub porți, bodegile ambulante, lăptării, să fie interzise în baza dispozițiilor industriale în vigoare”³¹.

Se pare că Mircsetics s-a confruntat la un moment dat cu probleme de ordin financiar, după cum reiese dintr-o nouă cerere (nedată) adresată Consiliului parohial din Timișoara (Cetate), prin care solicita amânarea plății chiriei pentru locația unde-și desfășura activitatea comercială, întrucât rămăsese fără lichidități. În acest sens, enumera câteva dintre cauzele colapsului financiar (neridicarea mărfurilor comandate, veniturile foarte mici etc.), marșând din nou pe latura națională, în vederea sensibilizării clerului sârb: „...comerciantul sârb, care în condiții normale și-a îndeplinit conștiincios obligațiile”³².

Adressbuch-ul din anul 1938 nu mai trece în revistă firma lui Mircsetics. Singura mențiune referitoare la acesta este adresa personală, trecută la capitolul „Lista locuințelor”: „Mircsetics Francisc, comerciant, III, Str. Iosif Gal nr. 3 (azi, str. Caraiman)”³³. În contextul în care *Adressbuch*-ul nu face nicio referire la firma lui Mircsetics, putem presupune că aceasta nu mai funcționa la data respectivă.

²⁴ Cerere adresată de Mircsetics Consiliului parohial din Timișoara (Cetate), din 25 iulie 1929; document păstrat în Arhiva Comunității bisericești sârbe din Timișoara (Cetate); în ceea ce privește cererea anterioară de închiriere a apartamentului, document despre care se face referire în text, acesta nu ne-a fost accesibil până în prezent.

²⁵ Стеван Бугарски, Љубомир Степанов, *op. cit.*, 428.

²⁶ *Темшварски весник*, anul I, nr. 1, Timișoara, 12 noiembrie 1933, 5.

²⁷ <http://www.dbsr.ro/cats/01-novine/temves/1933/nv-tv-g01-b0001-19331112.pdf>, site accesat în luna august 2016.

²⁸ *Ghidul comercial, industrial și general al municipiului Timișoara cu planul cel mai nou al orașului* (red. Zeno A. Velceanu, Gheorghe Gaberdean), Timișoara (1930), 145.

²⁹ *Almanach de adrese, al Comerțului și Industriei din Timișoara și Banat pe anul 1935*, Timișoara (1935), 39 și 218.

³⁰ *Ibidem*, 45.

³¹ SJTAN, *fond Reuniunea Comercianților din Timișoara* (nr. fond 103), d. 1 (PV ale Adunărilor generale 1924–1947), p. 64.

³² Cerere adresată de Mircsetics Consiliului parohial din Timișoara (Cetate); documentul nedat se păstrează în Arhiva Comunității bisericești sârbe din Timișoara (Cetate).

³³ *Mare carte de adrese și indicator al domiciliilor Timișoara 1938* (red. Victor Orich), Timișoara (1938), 178.

Informații oficiale despre dispariția firmei din peisajul comercial al Timișoarei aflăm dintr-un raport din 25 ianuarie 1941 al Oficiului Registrului Comerțului din cadrul CCIT, în care se spune că firma lui Francisc Mircsetics nu mai există, conform unei adrese a Chesturii Poliției Municipiului Timișoara din 24 noiembrie 1939. În raport se amintește că Mircsetics a fost somat în repetate rânduri să-și radieze firma³⁴, somațiile fiind trimise atât la adresa din Timișoara, cât și la adresa din București. În baza acestui raport, judecătorul delegat la Oficiul Registrului Comerțului va dispune în 7 februarie 1941 radierea din oficiu a firmei „Mircsetics Francisc” cu data de 9 ianuarie 1940³⁵.

Activitatea politică a lui Francisc B. Mircsetics

Odată cu deschiderea propriei afaceri și împlinirea în plan profesional, F. B. Mircsetics a devenit din ce în ce mai activ și în plan socio-politic, activitatea sa politică din anii '30 ai secolului trecut fiind strâns legată de viața comunității sârbe din Timișoara. Poate cea mai reprezentativă descriere a implicării lui Mircsetics în viața minorității sârbe o face Stevan Bugarski, în lucrarea dedicată partidelor politice ale sârbilor din România: „Limba sârbă abia o stăpânea, utilizând multe neologisme, însă îi făcea mare plăcere să participe la întrunirile comunității sârbe, să fie mai tot timpul galant și să aibă un cuvânt greu de spus”³⁶.

Primele date importante despre implicarea lui Mircsetics în viața comunității sârbe apar odată cu înființarea la Timișoara, la începutul deceniului trei al sec. XX, a Cercului Tineretului Sârb (Kolo Srpske Omladine). Înființată la inițiativa unui grup de tineri timișoreni de etnie sârbă, în martie 1930, societatea cultural-educativă a funcționat timp de un an de zile fără statutele aprobate. La începutul anului următor au fost demarate o serie de acțiuni pentru intrarea în legalitate a Societății, astfel încât în 12 mai 1931 a avut loc Adunarea generală constituantă, prilej cu care a fost adoptat Statutul Societății și a fost ales Consiliul de Conducere. Președinte al Societății a fost ales Francisc B. Mircsetics. Sarcina imediată a nou-alesei conduceri a fost obținerea recunoașterii oficiale a organizației, obiectiv îndeplinit în cursul anului 1932, prin hotărârea nr. 45 a Tribunalului

Timiș-Torontal, act prin care Cercul Tineretului Sârb obținea personalitate juridică. Societatea a avut în scurtă sa existență o activitate foarte bogată și mai ales diversificată: a înființat o trupă de teatru și o orchestră de tamburași; a organizat spectacole, excursii, reuniuni; a contribuit la dezvoltarea activităților sportive. În contextul schimbărilor politice survenite în România anulului 1938, activitatea Cercului Tineretului Sârb a fost interzisă³⁷.

Legat de activitatea sa politică, Francisc B. Mircsetics a fost membru al Partidului Regnicolar al Poporului Sârb din România, fiind cooptat și în structurile de conducere. La Adunarea Națională a partidului din 13 mai 1934, Mircsetics a fost ales membru – reprezentant al orașului Timișoara – în Consiliul Central al formațiunii politice nou constituite³⁸. Câteva luni mai târziu, în 10 noiembrie 1934, la ședința Consiliului Central al PRPSR a fost stabilit Consiliul permanent al partidului și au fost votate comisiile de specialitate. Mircsetics a fost ales membru al Comisiei politice³⁹. Despre activitatea sa politică propriu-zisă nu s-au păstrat foarte multe date, iar din ceea ce se cunoaște până la ora actuală, mai toate acțiunile lui Mircsetics au fost întreprinse în colaborare cu prietenul său dr. Spasoje Nikolić, secretar general al PRPSR la momentul respectiv.

La începutul anului 1935, publicația periodică timișoreană de lb. sârbă *Темшварски весник* (*Temišvarski vesnik*), într-un articol publicat pe prima pagină, anunța sărbătorirea cu mare fast la Timișoara a 700 de ani de la moartea Sf. Sava, primul arhiepiscop al Bisericii Ortodoxe Sârbe și ctitor al Mănăstirii Hilandar de pe Muntele Athos. Articolul era semnat de Branislav Mircsetics⁴⁰. Festivitățile au fost programate pentru 26 mai 1935, în dimineața zilei respective având loc în sala

³⁴ SJTAN, *fond Camera de Comerț și Industrie Timișoara* (nr. fond 89), d. 714/1931, f. 3. Firma lui Mircsetics fusese reînmatriculată în 1931, odată cu înființarea Oficiului Registrului Comerțului, cu nr. 2271/1931, având același obiect al comerțului: produse coloniale și delicatese.

³⁵ *Ibidem*, f. 1.

³⁶ Стеван Бугарски, *op. cit.*, 111–112.

³⁷ Liubomir Stepanov, *Uniunea Sârbilor din România*, Timișoara (2006), 31–33.

³⁸ La inițiativa lui Spasoje Nikolić, în anul 1934 a fost înființat Partidul Regnicolar al Poporului Sârb din România (*Zemaljska Srpska Narodna Stranka u Rumuniji*). Adunarea de constituire a avut loc în 13 mai 1934 în grădina de vară a Fabricii de bere din Timișoara (Fabric). A fost adoptat Statutul, s-a aprobat Programul partidului și a fost aleasă conducerea politică. În funcția de președinte a fost ales dr. Mihajlo Ćirić, avocat și proprietar din Variaș, iar dr. Spasoje Nikolić a fost ales secretar general. În condițiile în care populația rurală era foarte interesată de noua formațiune politică, s-au înființat numeroase organizații locale. În anul 1938 partidul dispărea de pe scena istoriei, fără să lase urme vizibile în mediul în care a apărut (Liubomir Stepanov, *Uniunea Sârbilor din România*, Timișoara (2006), 33–34).

³⁹ Стеван Бугарски, *op. cit.*, 123–124.

⁴⁰ *Темшварски весник*, anul III, nr. 65, Timișoara, 3 februarie 1935, 1.

Capitol din Timișoara și o mare Adunare Națională a sârbilor din România. Celebrarea evenimentului a avut loc în seara aceleiași zile, însă într-un cadru improvizat, în contextul tensiunilor apărute între actorii politici și conducerea bisericească. Dacă prim-planul Adunării Naționale a fost acaparat de dr. Nikolić, regizorul festivității care a urmat a fost Mircsetics⁴¹.

În cursul anului 1936, Spasoje Nikolić, nemulțumit de atitudinea periodicului *Темшварски весник* (*Temišvarski vesnik*), încearcă înființarea unui nou ziar de lb. sârbă, cooptându-l în acest scop pe prietenul său Mircsetics. Noul ziar sârbesc urma să poarte denumirea *Браник* (*Branik*). Numele noii publicații provenea de la primele litere ale prenumelui Branislav și ale numelui Nikolić. Primul număr al ziarului a fost redactat și pregătit pentru tipărire, însă un act emis de Prefectură, prin Secția pentru presă, a interzis apariția periodicului. Tot în cursul anului 1936, la inițiativa unui grup de sârbi timișoreni, din care făceau parte Nikolić și Mircsetics, Primăria Timișoara a acordat cu titlu gratuit un spațiu în centrul orașului pentru construirea Casei Naționale Sârbe și a internatului pentru liceenii de etnie sârbă. Decizia Primăriei a fost apoi anulată la intervenția unor români din Iugoslavia, pentru ca în iunie 1937 autoritățile locale să revină asupra deciziei și să aprobe pentru a doua oară doleanțele sârbilor timișoreni. Însă, la cea de-a doua aprobare a Primăriei, Nikolić și Mircsetics au încercat, prin intermediul unor articole de presă, să-și însușească toate meritele demersului⁴².

Activitatea lui Mircsetics în plan politic se încheie odată cu instituirea dictaturii regale la începutul anului 1938. Decretul-lege din 31 martie prevedea interzicerea formațiunilor politice, momentul marcând trecerea în istorie a Partidului Regnicolar al Poporului Sârb din România.

Francisc B. Mircsetics și pasiunea pentru decorarea vitrinelor. De la tânăr decorator la „maestru vitrinier”

Periodicul sârbesc *Гласник* (*Glasnik*) din ianuarie 1924, într-un articol dedicat tânărului comerciant Francisc B. Mircsetics, nota o informație interesantă referitoare la debutul acestuia în arta decorării vitrinelor: în anul 1911, când era ucenic

de comerciant la firma de coloniale și delicatese a lui Iulius Galgon din Timișoara, Mircsetics a făcut primii pași în aranjarea exponatelor, descoperindu-și pasiunea pentru designul vitrinelor⁴³.

În condițiile în care meseria de decorator de vitrine era una de-a dreptul „exotică” în Timișoara anilor respectivi⁴⁴, iar de cursuri de perfecționare în acest domeniu nici nu putea fi vorba, în anul 1912 Mircsetics pleacă la Berlin pentru a-și îndeplini visul. În urma frecventării cursului organizat de revista ilustrată pentru progresul în afaceri *Das Schaufenster* (*Vitrina*), în luna mai 1913, Mircsetics a obținut la Berlin diploma de absolvire, devenind astfel decorator de vitrine atestat⁴⁵.

Primele informații referitoare la activitatea sa de decorator și organizator de evenimente publice ne parvin prin intermediul aceluiași periodic timișorean *Гласник* (*Glasnik*). În cursul anului 1922, Mircsetics a decorat sala de festivități a Cazinoului Militar din Timișoara, cu ocazia petrecerii organizate de societatea timișoreană de binefacere „Sloga/Concordia”. Cu acest prilej, a realizat la intrarea în Cazinou și un mare transparent inscripționat cu numele societății respective, transparentul fiind decorat cu numeroase becuri electrice multicolore⁴⁶.

Un an mai târziu, Mircsetics a participat la concursul de vitrine organizat de Reuniunea Comercianților din Timișoara cu ocazia Târgului de Mostre Bănățean Regnicolar, desfășurat la Timișoara în perioada 22–30 septembrie 1923. La concurs au participat 90 de concurenți, iar Mircsetics, reprezentând firma de coloniale „Babcsányi Ferenc”, a pregătit două vitrine: „În pivnița cu bunătăți” și „Casă japoneză cu ceainărie”. Juriul concursului i-a decernat în 25 septembrie 1923 Diploma de onoare (premiul I)⁴⁷ și suma de 10000 lei pentru aranjamentul „În pivnița cu bunătăți”. Legat de valoarea pecuniară a premiului există o neconcordanță între sursele păstrate

⁴³ *Гласник*, anul IV, nr. 3, Timișoara, 20 ianuarie 1924, 21.

⁴⁴ La începutul sec. XX, în Timișoara nu cunoaștem designeri de vitrine. De obicei, decorarea spațiilor publice sau a sălilor de bal era realizată de persoane cu specializări diverse: arhitecți, tapișeri, producători de mobilă etc. Putem presupune că și marile magazine apelau la serviciile acestor persoane pentru decorarea vitrinelor sau a interiorului cu diverse ocazii festive.

⁴⁵ Cerere adresată de Mircsetics Consiliului parohial din Timișoara (Cetate), din 14 decembrie 1927; document păstrat în Arhiva Comunității bisericești sârbe din Timișoara (Cetate); vezi și Catalogul pieselor, nr. 1.

⁴⁶ *Гласник*, anul IV, nr. 3, Timișoara, 20 ianuarie 1924, 21.

⁴⁷ Vezi Catalogul pieselor, nr. 3.

⁴¹ Стеван Бугарски, *op. cit.*, 65–71.

⁴² *Ibidem*, 88; *Управа града Тимшоаре-Темшвара поконила је Српству место за народни дом и Интернат* și *У чије име и ко је сазвао неки народни збор*, în *Темшварски весник*, anul V, nr. 300, Timișoara, 1 septembrie 1937.

și anume, periodicul *Гласник* (*Glasnik*) vorbește despre suma de 3000 lei⁴⁸, iar în fotografia vitrinei câștigătoare apare eticheta cu textul „A câștigat această vitrină 10 000 lei și Diplomă de onoare”⁴⁹.

În toamna aceluiași an, în timpul vizitei regelui Ferdinand la Timișoara, în noiembrie 1923, Francisc B. Mircsetics a decorat balconul palatului episcopal, gardul și cele două porți de acces spre Catedrala Ortodoxă Sârbă din Piața Unirii. Decorul din verdeață a fost realizat „cu mult bun gust și într-un interval de timp foarte scurt”⁵⁰.

În martie 1925, cotidianul timișorean de lb. germană *Temesvarer Zeitung* anunța că duminică, 29 martie, la ora 11 urma să aibă loc în Sala mare a CCIT examenul de absolvire a cursului de decoratori de vitrine, ținut de „maestrul vitrinier atestat” Francisc B. Mircsetics. Cursul se afla sub patronajul președintelui CCIT, Ioan Oprea, al președintelui industriașilor, Sigmund Szana, al președintelui industriașilor din domeniul textil, Rudolf Totis și al președintelui Reuniunii Comercianților din Timișoara, Richard Kun⁵¹.

Câteva luni mai târziu, același cotidian german își informa cititorii, prin intermediul a două articole, despre deschiderea în 28 septembrie 1925 în sala Cazinoului Militar din Timișoara a expoziției de vitrine. Expoziția cursului de aranjare a vitrinelor – predat de Mircsetics – a fost deschisă în prezența primarului Timișoarei, dr. Lucian Georgevici, a președintelui CCIT, Ioan Oprea, a industriașului Rudolf Totis, a președintelui Reuniunii Comercianților din Timișoara, Richard Kun, a numeroși mari industriași și comercianți și a unui public numeros. Cursul ținut de Mircsetics a durat patru luni și a avut 30 de participanți, iar cei care au trecut examenul de absolvire au obținut atestatul de decorator de vitrine. Printre cei care au absolvit cursul îi amintim pe: Franz Dezko, Daniel Pitters, Michael Preis, Wilhelm Ziegler, Anton Dorner, Eugen Schipper, Hugo Breslauer, Alexander Gigits, Josef Kutyik, Stefan Ballmer, Anton Fuchs ș.a.

Printre vitrinele cele mai apreciate în cadrul expoziției s-au numărat: cea a țesătoriei „Astoria”, aranjament reprezentând un fluture imens

(vitrinier Michael Preis); cea a fabricii de conserve „MM”, cu o expunere modernă de conserve și a fabricii „Kandia”, expoziție de dulciuri (vitrinier Wilhelm Ziegler); cea a morii „Bega”, cu o expunere de patiserie modernă (vitrinier Eugen Schipper) sau vitrina fabricii de brânză „Jörg” din Liebling, cu o expunere modernă de brânzeturi (vitrinieri Eugen Schipper și Alexander Gigits). Sub îndrumarea „maestrului vitrinier instructor” Francisc B. Mircsetics, toți participanții la curs au contribuit la realizarea vitrinei „Moară de vânt”, confecționată din paste făinoase de calitate superioară. Autorul articolului din *Temesvarer Zeitung* menționează că expoziția amintită reprezintă o încununare a întregii activități, de până la acea dată, a lui Francisc Mircsetics⁵². În colecția MNB se păstrează două fotografii legate de cursul predat de Mircsetics în anul 1925 și expoziția finală a cursului⁵³.

În următorii ani, la Timișoara au mai avut loc concursuri de vitrine, acest tip de manifestare expozițională bucurându-se de un mare succes. Scopul declarat al concursurilor de vitrine era „ridicarea estetice orașului și rafinarea gustului de aranjament al comercianților”⁵⁴. În 1929 CCIT a organizat un concurs de vitrine în cadrul „Săptămânii mărfurilor indigene românești”⁵⁵, iar în luna decembrie 1930, un nou concurs de vitrine la care au participat 130 de firme, care au aranjat 200 de vitrine⁵⁶. Nu avem informații despre participarea lui Mircsetics la aceste concursuri. Posibil ca în acești ani, Mircsetics să se fi concentrat pe firma proprie de coloniale și delicatese nou înființată.

Îl reîntâlnim pe Mircsetics participant la concursurile de vitrine⁵⁷ organizate în cadrul grandiosului eveniment „Săptămâna Timișoarei”, desfășurat în perioada 10–17 mai 1934⁵⁸. Mircsetics s-a înscris atât la concursul de iluminare a vitrinelor, în calitate de proprietar al firmei de produse coloniale și delicatese „Francisc Mircsetics”, situată în incinta Casei Makri, cu ieșire spre str. Alba Iulia,

⁴⁸ *Гласник*, anul IV, nr. 3, Timișoara, 20 ianuarie 1924, 21.

⁴⁹ Vezi Catalogul pieselor, nr. 4.

⁵⁰ *Гласник*, anul IV, nr. 3, Timișoara, 20 ianuarie 1924, 21.

⁵¹ *Temesvarer Zeitung*, 29 martie 1925. Deoarece informațiile despre cursul de vitrinieri din anul 1925 provin din articolele din *Temesvarer Zeitung*, decupate de Mircsetics, iar datarea lor este ambiguă (vezi Catalogul pieselor, nr. 6 și observațiile), este posibil să fie vorba de un singur curs.

⁵² *Temesvarer Zeitung*, 29 septembrie 1925. Vezi nota 51 și Catalogul pieselor, nr. 5.

⁵³ Vezi Catalogul pieselor, nr. 5 și 6.

⁵⁴ SJTAN, *fond Camera de Comerț și Industrie Timișoara* (nr. fond 89), d. 4/1934, f. 3 v.

⁵⁵ Ioan Hațegan, *Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Timișoara. Repere monografice 1850–2000*, Ed. Banatul, Timișoara (2000), 97.

⁵⁶ *Ibidem*, 98.

⁵⁷ Este vorba de două concursuri distincte: unul de iluminare a vitrinelor și unul de decorare a acestora, desfășurate timp de o săptămână.

⁵⁸ Reclama evenimentului publicată în presă anunța „concurs de vitrine, revistă industrială, expoziție zootehnică, concurs hipic, emulări artistice și sportive etc”.

în centrul oraşului, cât şi la concursul de decorare a acestora, ca designer al vitrinelor propriului magazin⁵⁹.

Referitor la concursul de iluminare a vitrinelor, în 4 mai 1934, ziarul timişorean *Țara* își informa cititorii că, în ziua precedentă, la CCIT a avut loc o ședință organizatorică, constatându-se înscrierea (până la data respectivă) a 110 comercianți. În același articol de presă era amintit faptul că au fost instituite 20 de premii pentru cei care se vor distinge la iluminarea vitrinelor⁶⁰. Totodată, se anunța că Primăria urma să fie iluminată „cu faruri speciale”, iar pentru participanții la concurs, costul consumului electric va fi redus de la 9 lei la 2 lei pe toată durata evenimentului⁶¹. Aceasta era o măsură binevenită, în condițiile în care magazinele participante la concurs urmau să fie deschise până la ora 10 seara în timpul „Săptămânii Timișoarei”, încă din 27 aprilie 1934 Comitetul de Direcție al CCIT luând decizia să facă demersurile necesare în acest sens. Totodată, CCIT urma să ceară suspendarea repausului duminical pentru magazinele participante în zilele de 13 și 17 mai⁶². Firmele participante la concursul de vitrine urmau să fie marcate cu „tablite de însemnare”, a căror executare a fost acordată de Comitetul de Direcție al CCIT firmei „Kleil și Baumstark” la prețul de 1400 de lei⁶³, iar de fotografierea evenimentelor din cadrul „Săptămânii Timișoarei” și executarea albumului urma să se ocupe firma „Foto Leonardo”⁶⁴.

Se pare că rezultatele eforturilor depuse de organizatori și de participanții la concursul de vitrine luminoase au fost impresionante, publicul putând admira vitrinele încă din prima seară a concursului. „...în sfârșit a venit ziua de 10 mai, când – mai ales seara – a fost o adevărată plăcere să te plimbi pe străzile Timișoarei cu vitrinele frumos decorate

și iluminate, totul fiind rezultatul măiestriei, gustului și al fanteziei unor oameni capabili”⁶⁵.

Festivitatea oficială de inaugurare a „Săptămânii Timișoarei” a avut loc în Sala festivă a CCIT în 11 mai 1934, în prezența secretarului general al Ministerului Industriei și Comerțului, Constant Georgescu, a prefectului Dimitrie Nistor, a primarului Timișoarei, Augustin Coman, a episcopului Aradului, Grigorie Comșa, a episcopului romano-catolic Augustin Pacha, a secretarului general al CCIT, Iancu Conciatu etc⁶⁶. Au fost anunțați membrii juriilor pentru cele două concursuri organizate în cadrul „Săptămânii Timișoarei”: juriul concursului de vitrine era format din Aurel Ionescu, președintele Camerei de Comerț, Stachler Adam, d-na ing. D. Mardan, Iancu Conciatu și Ferdinand Gallas, iar juriul concursului de iluminare a vitrinelor îi avea în componență pe dr. Cornel Miklosi, prof. Leonida, ing. Cornel Liuba, dr. Coloman Iacobi și Carol Engel⁶⁷.

„Săptămâna Timișoarei” s-a încheiat în 17 mai, la orele 21, în sala Teatrului Comunal, unde au fost înmânate premiile, diplomele și medaliile participanților la concursurile organizate⁶⁸. Francisc B. Mircsetics a fost premiat la ambele concursuri la care fusese înscris. Organizatorii evenimentului au acordat 58 de diplome de participare la concursul de vitrine luminoase și 104 diplome pentru firmele participante la concursul de vitrine⁶⁹. Numele comerciantului F. B. Mircsetics este trecut la ambele rubrici. La concursul de vitrine au fost acordate 16 medalii de aur și 24 medalii de argint. Mircsetics a câștigat medalia de aur⁷⁰ pentru vitrina „Picnicul piticilor din pădure”, aranjament cu delicatese realizat într-o „ambianță de brazier”⁷¹. La concursul de vitrine luminoase s-au acordat 23 de premii, Mircsetics câștigând un premiu ce a constat în 15 becuri Tungstam, în valoare de 510 lei⁷².

⁵⁹ *Țara*, anul III, nr. 91, Timișoara, 9 mai 1934, 2: tabloul firmelor participante la concursul de vitrine. Trebuie remarcat faptul că printre firmele participante la concursul de decorare a vitrinelor se regăsesc „Iulius Galgon” și „Babcsányi Francisc” (firme la care Mircsetics lucrase în tinerețe), care în final vor primi doar diplome de participare. Vezi și *Țara*, anul III, nr. 98, Timișoara, 20 mai 1934, 2.

⁶⁰ *Țara*, anul III, nr. 88, Timișoara, 4 mai 1934, 4.

⁶¹ *Ibidem*.

⁶² SJTAN, *fond Camera de Comerț și Industrie Timișoara* (nr. fond 89), d. 3/1934, p. 71 nr. 1 (PV al ședinței Comitetului de Direcție al CCIT din 27 aprilie 1934).

⁶³ *Ibidem*, p. 66 nr. 15 (PV al ședinței Comitetului de Direcție al CCIT din 20 aprilie 1934).

⁶⁴ *Ibidem*, p. 74 nr. 9 (PV al ședinței Comitetului de Direcție al CCIT din 27 aprilie 1934). Firma „Foto Leonardo” a funcționat în perioada interbelică în Timișoara, IV, pe Bd. Carol nr. 16 (azi, Bd. 16 Decembrie 1989).

⁶⁵ *Темешварски весник*, anul II, nr. 29, Timișoara, 27 mai 1934, 4.

⁶⁶ *Țara*, anul III, nr. 94, Timișoara, 13 mai 1934, 4.

⁶⁷ *Ibidem*, 3. Componența juriului concursului de iluminare a vitrinelor era cunoscută deja din 4 mai (*Țara*, anul III, nr. 88, Timișoara, 4 mai 1934, 4).

⁶⁸ *Țara*, anul III, nr. 97, Timișoara, 18 mai 1934, 4.

⁶⁹ *Țara*, anul III, nr. 98, Timișoara, 20 mai 1934, 2.

⁷⁰ *Ibidem*. Mircsetics este trecut la nr. 14 din cele 16 medalii de aur. Vezi și nr. 8 din Catalogul pieselor. Ar fi interesant de știut dacă printre designerii vitrinelor firmelor câștigătoare ale celorlalte 15 medalii de aur și a celor 24 de medalii de argint se aflau și foști elevi ai lui Mircsetics de la cursul de decorat vitrine din 1925.

⁷¹ Vezi Catalogul pieselor, nr. 9.

⁷² *Țara*, anul III, nr. 98, Timișoara, 20 mai 1934, 2: Mircsetics apare la nr. XVIII din XXIII.

Premierea lui Mircsetics în cadrul concursurilor desfășurate în perioada „Săptămânii Timișoarei” a fost elogiată într-un articol apărut în *Темешварски весник* (*Temišvarski vesnik*), materialul fiind semnat de prietenul său dr. Spasoje Nikolić⁷³. Aceste concursuri sunt ultimele competiții documentate la care a participat Francisc B. Mircsetics. În următorii ani, s-a dedicat mai mult activităților sociale și politice, iar afacerea cu produse coloniale și delicate a intrat într-un con de umbră și a falimentat spre sfârșitul deceniului patru al secolului trecut.

Despre medaliiile Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie

Uniunea Camerelor de Comerț și Industrie, cu sediul în București, a fost înființată prin Legea pentru reorganizarea Camerelor de Comerț și de Industrie (Titlul VII), publicată în *Monitorul Oficial* nr. 102 din 12 mai 1925. Cunoaștem două medalii ale Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie. Prima medalie – dedicată Expoziției „Cum să fie căminul meu”, datată în 1931⁷⁴ – are aversul aproape identic cu medalia prezentată de noi (nr. 8 din Catalogul pieselor), singura diferență fiind literele de pe scut: RM (în ligatură) în loc de EV. Reversul prezintă în jumătatea superioară o legendă pe trei rânduri: EXPOZIȚIA / „CUM SĂ FIE CĂMINUL MEU” / 15 OCT. – 24 NOV. 1931; iar în jumătatea inferioară, central, un cartuș dreptunghiular (pentru gravarea numelui celui premiat), încadrat de o ramură de laur, în stânga și una de stejar, în dreapta⁷⁵. Nu cunoaștem gravorul medaliei, întrucât aceasta nu este semnată.

A doua medalie cunoscută a Uniunii este cea câștigată de Mircsetics la Concursul de vitrine din 1934 (descrisă în Catalogul pieselor, la nr. 8): nu este semnată și nu este datată. Aversul medaliei are o tematică industrială, în timp ce reversul face trimitere la comerț, cele două componente ale Camerelor de Comerț și Industrie. În bibliografie

apare datată în 1938⁷⁶, dar după cum am văzut, ea a fost folosită de CCIT pentru premiarea din 17 mai 1934, la finalul „Săptămânii Timișoarei”. Atunci, la Timișoara s-au acordat 50 de medalii: 16 de aur și 24 de argint pentru câștigătorii concursului de vitrine și 4 medalii de aur și 6 de argint pentru revista industrială⁷⁷. În sursele arhivistice consultate sau în presa vremii nu am găsit informații legate de o eventuală comandă a CCIT a acestor medalii la București, la Uniunea Camerelor. Fiind o medalie nedată, nu putem exclude posibilitatea ca această medalie să fi fost folosită și la alte evenimente organizate de Camerele de Comerț și Industrie din țară, membre ale Uniunii Camerelor. Un lucru însă este cert, anul 1938 este ultimul an în care această medalie a mai putut fi acordată ca premiu, deoarece în acest an Uniunea Camerelor de Comerț și Industrie a fost desființată, Camerele trecând în subordinea Ministerului Economiei Naționale.

Epilog

Informațiile referitoare la Francisc B. Mircsetics din perioada postbelică sunt relativ puține și provin din surse orale, de la oameni care l-au cunoscut personal în ultimii săi ani de viață. Dacă în anii interbelici Mircsetics cocheta cu stilul de viață opulent și luxos, organizând dineuri somptuoase, perioada postbelică a însemnat marginalizare și un trai mult mai modest, în condițiile în care noile structuri comuniste îl priveau ca pe un reprezentant al vechiului regim. Mircsetics nu s-a căsătorit vreodată și nu a avut urmași. A locuit cu sora sa Iuliana într-un apartament de pe str. Mărășești nr. 14, în cartierul timișorean Cetate. În anii '60 și '70 ai secolului trecut, oamenii și-l amintesc pe bătrânul Mircsetics venind deseori în vizită la personalul Vicariatului Ortodox Sârb din Timișoara⁷⁸. A făcut și o serie de donații bisericii sârbe, rămânând în amintirea contemporanilor prin actele de caritate, dar și prin faptul că devenise un personaj anacronic și un interlocutor dificil⁷⁹. Francisc Branislav Mircsetics a murit la Timișoara, în 26 decembrie 1983⁸⁰, fiind înhumat în cripta familială din cimitirul din Calea Lipovei.

⁷³ *Темешварски весник*, anul II, nr. 29, Timișoara, 27 mai 1934, 4.

⁷⁴ George Buzdugan, Gheorghe Niculiță, *Medalii și plachete românești. Memoria metalului*, Ed. Științifică, București (1971), 270: în tabelul medalilor și plachetelor românești este menționat un exemplar din bronz aurit al acestei medalii, diametru 60 mm (fără ilustrație).

⁷⁵ Constantin Pașilea, *Manualul colecționarului de medalii. O cronologie a medalieiilor românești de la Voievodul Iancu de Hunedoara la Regele Mihai*, Ed. Omega/Ed. Cetatea Doamnei, Buzău/Piatra-Neamț (2014), 362–363, unde este prezentat un exemplar din bronz aurit al acestei medalii, diametru 60 mm (cu ilustrație).

⁷⁶ *Ibidem*, 402–403: este descris un exemplar din alamă argintată al acestei medalii, diametru 60 mm (cu ilustrație).

⁷⁷ *Țara*, anul III, nr. 98, Timișoara, 20 mai 1934, 2.

⁷⁸ Galant, de fiecare dată dăruia doamnelor câte o cutie cu bomboane de ciocolată „Vinga”.

⁷⁹ Informații inedite despre Francisc Mircsetics la vârsta senectuții obținute prin bunăvoința d-lui Stevan Bugarski și a d-nei Javorka Markov Jorgovan.

⁸⁰ *Стеван Бугарски, оп. cit.*, 112; Matricolele parohiale ale Catedralei Ortodoxe Sârbe din Timișoara (Cetate), *Registrul celor decedați 1972–1998*, nr. 31/1983.

În concluzie, dincolo de excentricitate sau de unele aspecte controversate, putem spune că F. B. Mircsetics s-a remarcat ca designer de vitrine, domeniu în care a fost un deschizător de drumuri în Timișoara interbelică. Firma sa de produse coloniale și delicatose, situată ultracentral, în Casa Makri din Cetate, deși a funcționat circa un deceniu, a fost doar una dintre numeroasele firme de acest gen din Timișoara acelor ani. Scurta sa activitate politică – singura cercetată și publicată până în prezent – este cunoscută îndeosebi în rândul comunității sârbe. În schimb, ca designer de vitrine, Mircsetics s-a evidențiat la concursurile și expozițiile de vitrine organizate în Timișoara, câștigând premii (inclusiv o medalie de aur) și diplome, pe care le-a donat spre sfârșitul vieții Muzeului Banatului din Timișoara.

Catalogul pieselor

În toamna anului 1982 F. B. Mircsetics a donat Muzeului Banatului din Timișoara un număr de unsprezece piese de interes muzeistic, inventariate în colecțiile: Istorie și Medalii, după cum urmează: patru diplome și cinci fotografii incluse în colecția Istorie⁸¹, iar o medalie și o fotografie, în colecția Medalii. Astăzi, în inventarele muzeului timișorean se mai păstrează următoarele piese donate de Mircsetics:

1. Diploma de absolvire a cursului de decorare a vitrinelor „Das Schaufenster” (Pl. I.2), acordată lui F. B. Mircetiț la Berlin, în luna mai 1913. Cursul comercial-academic a fost organizat de revista ilustrată pentru progresul în afaceri *Das Schaufenster (Vitrina)*.

Emitent: revista ilustrată *Das Schaufenster (Vitrina)* din Berlin.

Datare: Mai 1913.

Material: hârtie-carton.

Tehnică: imprimare.

Dimensiuni: 470 × 320 mm.

Descriere: În partea de sus a diplomei este redat în picioare zeul Hermes, protector al comercianților, care poartă pe cap coiful înaripat, iar în picioare sandale înaripate. Piciorul stâng al lui Hermes calcă pe gâtul dragonului cu două capete (reprezentare alegorică a concurenței), în timp ce în mâna stângă zeul ține o eșarfă cu textul: „Kaufleute wahrt Eure heiligsten Güter!” („Comercianți, aveți grijă de

cele mai sfinte bunuri ale voastre!”). În spatele scenei este ilustrat stilul vechi al unui magazin de coloniale în contrast cu stilul nou, modern al unui magazin cu vitrine mari, frumos decorate, admirate de un public numeros. În fața magazinului, pe stradă, sunt redată personaje care fac reclamă sau citează articole de presă despre concursul de vitrine. În colțul din dreapta jos al diplomei se păstrează o semnătură olografă.

Textul diplomei în lb. germană: „Für besonders schöne und wirkungsvolle / Schaufenster-Decoration ist / herrn *Franz Branislav Mircetiț / Temesvar Banat* [scris de mână] / dieses DIPLOM / bei der Schaufenster-Preis-Konkurrenz der / ILLUSTRIRTEN ZEITSCHRIFT FÜR GESCHÄFTLICHEN FORTSCHRITT / DAS SCHAUFENSTER / zuerkannt und ausgefertigt worden, *im Mai 1913*. [scris de mână] / Für Verlag und Redaktion der Fachblätter: / „Der Deutsche Kaufmann” Berlin 0.27, An der Michaelbrücke 1. / Beiblätter: / Der Decorateur. – Neuheiten-Liste. – Agenten-Zeitung. / Reclame-Anwalt. – Firmen-Register. – Frauenblatt „MAJA”.

Traducerea textului: „Pentru o foarte frumoasă și de efect / decorare a vitrinei i se acordă / domnului Franz Branislav Mircetiț / din Timișoara, Banat / această DIPLOMĂ / la Concursul pentru decorat vitrine al / REVISTEI ILUSTRATE PENTRU PROGRESUL ÎN AFACERI / VITRINA / în luna Mai 1913. / Pentru editura și redacția ziarelor de specialitate: / „Comerciantul german” Berlin 0.27, pe Michaelbrücke nr. 1. / Și suplimentele: / Decoratorul. – Lista noutăților. – Ziarul agenților. / Avocatul reclamelor. – Registrul firmelor. – „MAJA” Revistă pentru femei.”

Stare de conservare: medie.

MNB, nr. inv. Istorie 20107 (nr. inv. gen. 942881)⁸².

Observații: Diploma prezintă semne ale unei intervenții/corecturi ulterioare în partea destinată numelui absolventului și a locului de origine al acestuia, ceea ce pune sub semnul întrebării autenticitatea ei.

2. Fotografie-portret: Francisc Branislav Mircsetics (Pl. I.1), realizată în atelierul fotografului Licht F.⁸³ din Timișoara.

⁸² Nr. de inventar ale pieselor înregistrate în col. Istorie se regăsesc în Registrul de inventar IV al MNB, iar nr. de inventar general în Registrul de inventar general nr. 21, 71–72.

⁸³ Atelierul fotografului Licht Fülöp (1867-?), deschis în Timișoara în 6 noiembrie 1904, a funcționat pe str. Hunyadi nr. 2 (azi, Bd. 16 Decembrie 1989), la ultimul etaj al clădirii de pe colț (lângă Podul Maria). Vezi *Temesvári Hírlap*, nr. 280, 22 noiembrie 1904, 7. În 1910, Licht a deschis o filială la

⁸¹ Obiectele au fost înregistrate în Registrul de inventar general al Muzeului în data de 30 octombrie 1982, conform Actului de evaluare nr. 1876 din 4 octombrie 1982 și Notei contabile nr. 75 din octombrie 1982.

Datare: anul 1914 (pe baza însemnării de pe verso).

Pe verso: Reclama atelierului fotografic Licht F. (în lb. maghiară); în partea de sus, o însemnare în lb. maghiară: „Emlékül k. [kedves – n.n.] Feri bátyámtól. / Temesvár, 1914. október 4. / Juczi” („Amintire de la d. [dragul – n.n.] meu frate Feri. / Timișoara, 4 octombrie 1914. / Juczi”). Însemnarea aparține surorii lui Mircsetics, Iuliana.

Dimensiuni: 150 × 107 mm.

Stare de conservare: foarte bună.

MNB, nr. inv. Istorie 20107 (nr. inv. gen. 942881).

3. Diploma de onoare (Premiul I) a Reuniunii Comercianților din Timișoara (Pl. VII.1), acordată decoratorului F. B. Mircsetics la Concursul de aranjat vitrine, organizat cu ocazia Târgului de Mostre Bănățean, desfășurat la Timișoara, 22–30 septembrie 1923.

Emitent: Reuniunea Comercianților din Timișoara.

Datare: 25 septembrie 1923.

Material: hârtie-carton.

Tehnică: imprimare realizată la tipografia „Hunyadi” din Timișoara.

Dimensiuni: 660 × 455 mm.

Descriere: În partea superioară a diplomei, central, este reprezentat șezând zeul Hermes, protector al comercianților, cu coif înaripat pe cap, în mâna dreaptă ține caduceul, în mâna stângă un document. Scena este plasată sub un pavilion de purpură căptușit cu hermină, prins într-o coroană deschisă. Deasupra celor două laturi ale pavilionului se înalță câte un coif înaripat, lateralele pavilionului fiind decorate cu motive vegetale. Sub pavilion sunt redată, în oglindă, câte un corn al abundenței (*cornucopia*), bogat decorat cu motive vegetale și florale, decorul acestora prelungindu-se până în partea inferioară a diplomei. În partea de jos, central, se află amprenta fragmentară a sigiliului Reuniunii Comercianților din Timișoara: REUNIUNEA COM[ERCIANȚILOR], aplicată peste un șnur colorat. Diploma păstrează doar o parte dintre semnăturile olografe ale membrilor juriului: președintele CCIT, președintele Reuniunii Comercianților, directorul administrativ al Reuniunii Comercianților, președintele Asociației Fabricanților, rectorul Școlii Politehnice, un inspector comercial, un inspector industrial, un pictor de artă, un sculptor de artă.

Periam, iar după Primul Război Mondial a avut un atelier la Budapesta. În reclame apare doar ca Licht F. Informații amabile de la d-na Elena Miklosik.

Textul diplomei: „REUNIUNEA COMERCIANȚILOR / DIN / TIMIȘOARA / La concursul de / VITRINE ARANJAT DE SUS- / NUMITA REUNIUNE CU OCAZI- / UNEA TÂRGULUI DE MOSTRE BANAȚAN REGNICOLAR, / ȚINUT LA 22–30 SEPTEMBRIE 1923 ÎN TIMIȘOARA LA CARE / AU LUAT PARTE 90 DE CONCURENȚI SUBSEMNAȚUL JU- / RIU A DECIS, CA ARANJAMENTUL DE ARTĂ AL / D^lui Francisc Broniszlav Mircsetics / SE FIE PREMIAT CU / PREMIUL ÎNTĂI [scris de mână] / PENTRU CARE ÎI ELIBEREAZĂ PREZENTA / DIPLOMĂ de ONOARE / DREPT RECUNOȘȚINȚĂ PENTRU LUCRAREA SA / PERFECTĂ, PRODUSĂ CU MULTĂ ARTĂ / TIMIȘOARA, LA 25 SEPTEMBRIE 1923”.

Designul diplomei a fost realizat de artistul desenator Ferdinand Kóra.

Stare de conservare: mediocră.

MNB, nr. inv. Istorie 20106 (nr. inv. gen. 942880).

4. Fotografia vitrinei „În pivnița cu bunătați” (Pl. V.1), aranjament realizat de F. B. Mircsetics, premiat cu Diploma de onoare (Premiul I) la Concursul de aranjat vitrine organizat cu ocazia Târgului de Mostre Bănățean Regnicolar de la Timișoara.

Datare: 22–30 septembrie 1923.

Fotografia este lipită pe un carton; în colțul din dreapta jos al fotografiei vitrinei este lipită o fotografie-portret a lui Mircsetics. Sub fotografia vitrinei este lipită eticheta de prezentare (neilustrată în planșe).

Dimensiuni: fotografia vitrinei: 227 × 145 mm; fotografia-portret: 60 × 40 mm; cartonul: 305 × 205 mm.

Stare de conservare: mediocră (fotografia este deteriorată în jumătatea inferioară).

MNB, nr. inv. Istorie 20110 (nr. inv. gen. 942884).

5. Fotografia juriului și a absolvenților cursului de vitrinieri predat de F. B. Mircsetics în 1925, organizat de CCIT (Pl. III).

Datare: 1925.

Mircsetics apare în dreapta lui Ioan Oprea, președintele CCIT, situat central (singura persoană așezată din fotografie). Fotografia este inserată pe passe-partout; în colțul din dreapta jos al cartonului este lipit articolul decupat din ziarul *Temesvarer Zeitung*, datat în 29 septembrie 1925, referitor la acest curs.

Dimensiuni: fotografia: 210 × 153 mm; passe-partout: 303 × 250 mm.

Stare de conservare: relativ bună (fotografia este deteriorată în partea dreaptă, jos).

MNB, nr. inv. Istorie 20111 (nr. inv. gen. 942885).

Observații: Data de „29 septembrie 1925” a articolului decupat din ziar este lipită ulterior, ceea ce pune sub semnul întrebării datarea exactă a evenimentului.

6. Fotografia vitrinei „Moara de vânt” (Pl. IV), lucrare realizată – sub conducerea lui F. B. Mircsetics – în cadrul examenului dat de elevii cursului de vitrinieri, organizat de CCIT în anul 1925.

Date: 1925.

În colțul din dreapta jos, pe passe-partout se vede o semnătură (?), acoperită parțial de eticheta de prezentare și anul „1925”. Fotografia (decupată de pe un passe-partout original) este lipită pe un carton, pe care, în partea dreaptă, mai sunt lipite două articole decupate din periodicul *Temesvarer Zeitung*. Sub fotografia vitrinei este lipită eticheta de prezentare (neilustrată în planșe).

Dimensiuni: fotografia: 200 × 170 mm; cartoul: 330 × 270 mm.

Stare de conservare: bună.

MNB, nr. inv. Istorie 20111 (nr. inv. gen. 942885).

Observații: Cele două date „29 martie 1925” și „29 septembrie 1925” ale articolelor decupate din ziar sunt lipite ulterior, ceea ce face dificilă datarea exactă a evenimentului.

7. Fotografia membrilor din conducerea Cercului Tineretului Sârb din Timișoara (Pl. II), realizată în studioul foto Petkovits⁸⁴ din Timișoara.

Date: 1931.

În rândul de jos, în centru – F. B. Mircsetics, președintele Societății. În colțul din dreapta jos, într-un cartuș oval este ștanțat textul: „FOTO PETKOVITS / 1931 / TIMIȘOARA II”. Fotografia este inserată pe passe-partout; sub fotografie este lipită eticheta de prezentare (neilustrată în planșe).

⁸⁴ Studioul foto Petkovits a funcționat în perioada interbelică în Timișoara, în cartierul Fabric, pe str. Dacilor nr. 11–13. Vezi *Almanach de adrese Timișoara* (red. D. Voniga), Timișoara (1922), 312. Fotografia prezentată în catalog este o dovadă că în 1931 firma încă funcționa cu denumirea de „Foto Petkovits”. Fotografii Petkovits Velimir și-a început activitatea în perioada antebelică în cartierul Fabric. Ulterior, a fost asociat câțiva ani cu Kotru Ljubomir, perioadă în care firma s-a numit „Petkovits și Kotru”.

Dimensiuni: fotografia: 228 × 167 mm; passe-partout: 295 × 245 mm.

Stare de conservare: relativ bună.

MNB, nr. inv. Istorie 20112 (nr. inv. gen. 942886).

Observații: Ordinea numelor din eticheta de prezentare a fotografiei nu respectă ordinea persoanelor din fotografie. Au fost identificați cu certitudine (de către dl. Stevan Bugarski) următorii membri: rândul de jos – diaconul Svetislav Seležanović (în stânga lui Mircsetics); Nemanja Kostić (în dreapta lui Mircsetics); rândul de sus – Tihomir Ostojić (al doilea din stânga); Vojislav Ostojić (al patrulea din stânga) și Miloš Todorov (primul din dreapta).

8. Medalia de aur a Uniunii Camerelor de Comerț și de Industrie (Pl. VI.1–2), acordată lui F. B. Mircsetics pentru vitrina „Picnicul piticilor din pădure” la Concursul de vitrine, organizat în cadrul „Săptămânii Timișoarei”, 10–17 mai 1934.

Avers: Un muncitor lucrând într-un atelier sau fabrică, în fundal, soarele care răsare; central, un scut, suprapus de coiful înaripat (al lui Hermes); pe scut, inițialele EV. Deasupra, legendă pe patru rânduri: UNIUNEA (în semicerc) / CAMERELOR DE COMERȚ / ȘI / DE INDUSTRIE. În exergă, în dreapta, semne ilizibile (litere și cifre).

Revers: Acvilă în zbor deasupra unui peisaj cu trenuri de marfă, baloți, rezervoare, fabrici (aluzie la transporturi și comerț); în fundal, stânga, soarele care răsare. În partea de jos, stânga, o bornă cu stema României, în dreapta, o ramură de laur.

Bronz aurit; diametru: 59,4 × 59,5 mm; muchie lisă.

Stare de conservare: relativ bună.

MNB, nr. inv. Medalii 712 (nr. inv. gen. 942836)⁸⁵.

⁸⁵ Nr. de inventar ale pieselor nr. 8 și 9, înregistrate în colecția Medalii, se regăsesc în Registrul de inventar Medalii, iar nr. de inventar general ale acestora în Registrul de inventar general nr. 21, p. 67.

Adresăm mulțumiri d-lui Stevan Bugarski, pentru informațiile inedite despre Mircsetics și ajutorul neprețuit oferit pe parcursul documentării despre acesta; d-nelor Javorka Markov Jorgovan și Elena Miklosik, pentru unele informații inedite; d-lui Dejan Popov, coordonator al proiectului *Biblioteca Digitală a Sârbilor din România*, pentru permisiunea de a publica formatul digital al reclamei lui Mircsetics în lb. sârbă, apărută în ziarul *Темешварски весник* din 1933; d-nei Ligia Drăghici, pentru traducerea rezumatului în lb. engleză; colegului Ciprian Glăvan, pentru traducerea din lb. germană și colegului Milan Șepețan, pentru fotografierea pieselor.

Observații: medalia nu este semnată și nu este datată.

9. Fotografia vitrinei „Picnicul piticilor din pădure” (Pl. V.2), aranjament realizat de Mircsetics, premiat cu medalie de aur la Concursul de vitrine organizat în cadrul „Săptămânii Timișoarei”, 10–17 mai 1934.

Dată: mai 1934.

Fotografia este lipită pe un carton; în colțul din stânga jos, pe carton este lipit un ancadrament tot de carton de formă pătrată, în interiorul căruia era fixată medalia de la nr. 8. Sub fotografia vitrinei este lipită eticheta de prezentare (neilustrată în planșe).

Dimensiuni: fotografia: 232 × 175 mm; ancadramentul de carton: 75 × 70 mm; cartonul: 335 × 280 mm.

Stare de conservare: bună.

MNB, nr. inv. Medalii 712 (nr. inv. gen. 942836).

Observații: La data donației (1982), fotografia și medalia erau înrămate împreună.

10. Diploma Camerei de Comerț și Industrie din Timișoara (Pl. VII.2), acordată lui Mircsetics la Concursul de iluminat organizat în cadrul „Săptămânii Timișoarei”, 10–17 mai 1934.

Emitent: Camera de Comerț și Industrie din Timișoara.

Dată: 17 mai 1934.

Material: hârtie-carton.

Tehnică: imprimare.

Dimensiuni diplomă: 300 × 250 mm.

Descriere: În partea de sus a diplomei, numele instituției organizatoare este flancat de simboluri ale comerțului (în stânga) și ale industriei (în dreapta). Sub numele instituției, în partea centrală, este redată stema României Mari, flancată înspre cele două laturi de o eșarfă cu inscripția:

„SĂPTĂMÂNA / TIMIȘOAREI”. Pe marginile diplomei, în stânga și în dreapta, sunt redată două coloane despărțite în registre, fiecare registru ilustrând câte o ramură a comerțului și a industriei timișorene. În total sunt redată 15 registre, opt în coloana din stânga, șapte în cea din dreapta. În exteriorul celor două coloane este prezent un decor realizat din motive florale și vegetale. Diploma păstrează în partea de jos semnăturile olografe ale președintelui CCIT, Aurel Ionescu și secretarului CCIT, Iancu Conciatu.

Textul diplomei: „CAMERA DE COMERȚ / ȘI / INDUSTRIE / TIMIȘOARA / SĂPTĂMÂNA TIMIȘOAREI / 10 MAIU / 17 MAIU / 1934 / DIPLOMĂ / CONFERITĂ ÎN SEMN DE RECUNOȘTINȚĂ / [Domnului] *Mircsetics Francisc* [scris de mână] / PENTRU CĂ S'A DISTINS CU OCAZIUNEA: / CONCURSULUI DE ILUMINAT / CARE A AVUT LOC ÎN SĂPTĂMÂNA TIMIȘOAREI / DELA 10 MAIU 1934 LA 17 MAIU 1934. – / TIMIȘOARA, 17 MAIU 1934 / CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE”.

Designul diplomei a fost realizat de D. Dumitrache.

Stare de conservare: bună (ușor deteriorată în partea inferioară).

MNB, nr. inv. Istorie 20109 (nr. inv. gen. 942883).

Observații: Diploma se păstrează înrămată, intrând în colecția muzeului înrămată.

ABREVIERI

SJTAN – Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale

CCIT – Camera de Comerț și Industrie Timișoara

MNB – Muzeul Național al Banatului

PRPSR – Partidul Regnicolar al Poporului Sârb din România

1.

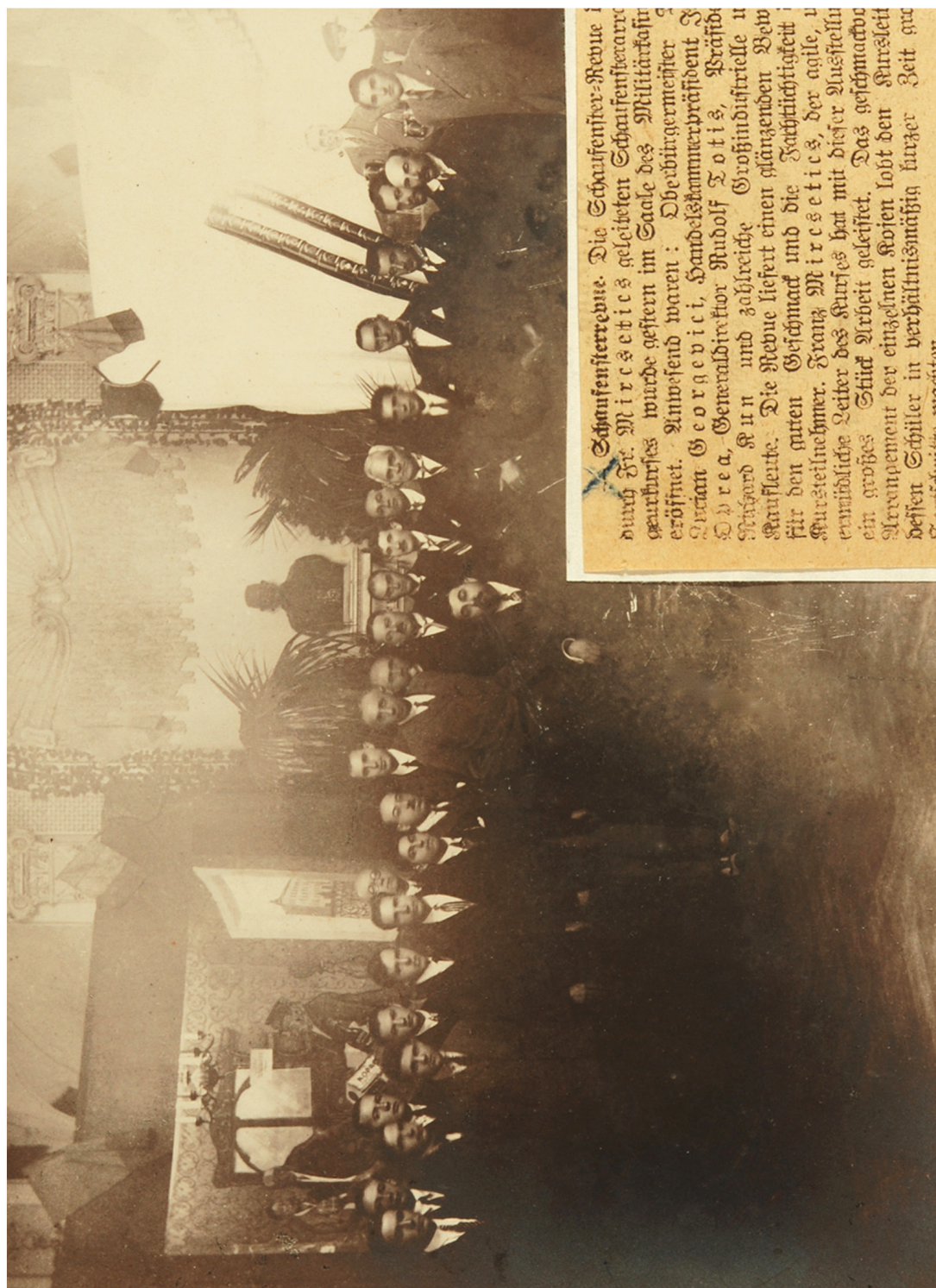

2.

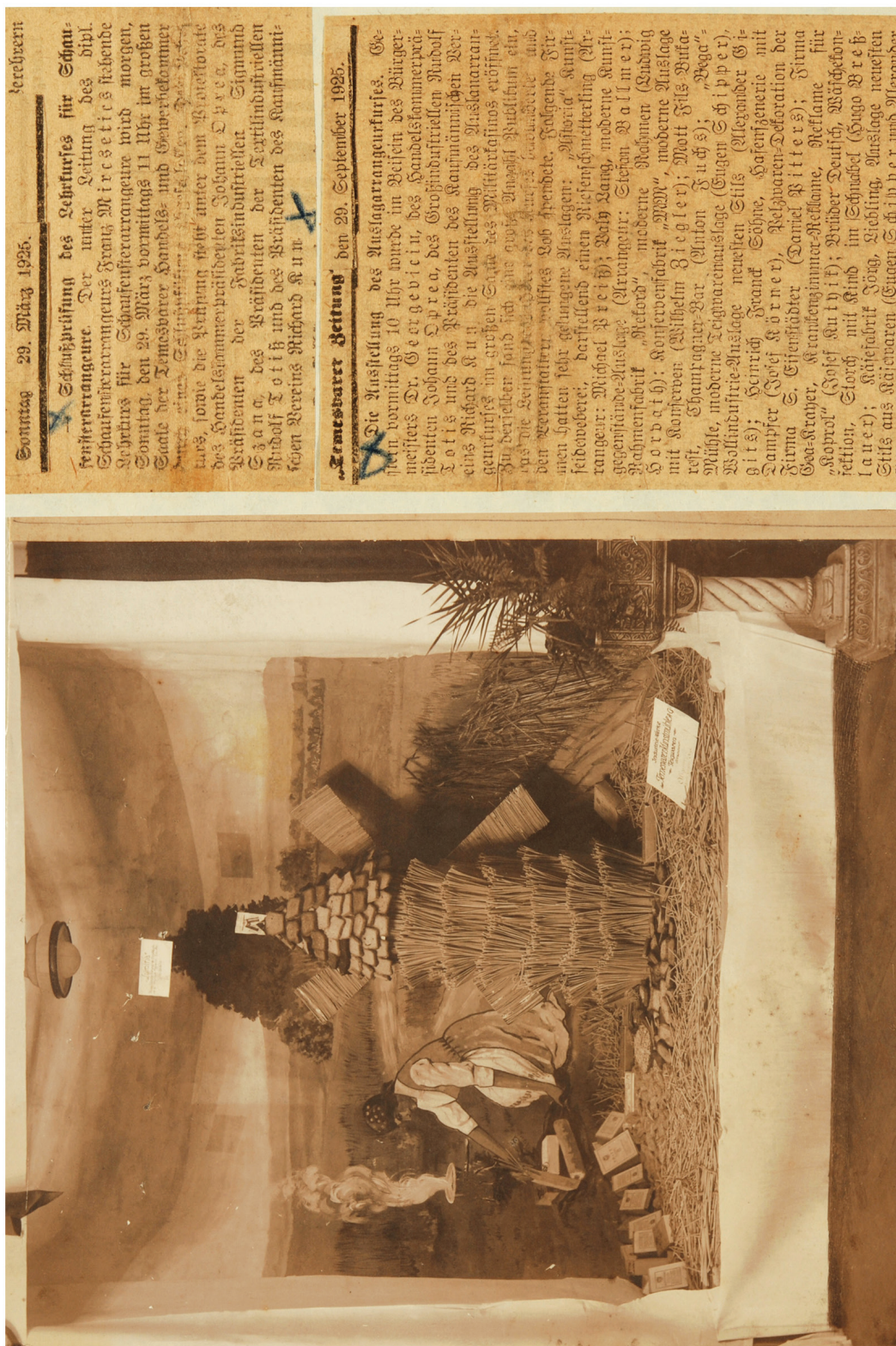
Pl. I. 1. F. B. Mircsetics in 1914 (fotografie realizată în atelierul foto Licht F. din Timișoara; col. MNB). 2. Diploma de absolvire a lui F. B. Mircsetics a cursului „Das Schaufenster” de la Berlin în 1913 (col. MNB). / 1. F. B. Mircsetics in 1914 (photography taken at F. Licht Photo Studio from Timișoara; NMB collection); 2. F. B. Mircsetics's graduation diploma of the course “Das Schaufenster” from Berlin in 1913 (NMB collection).

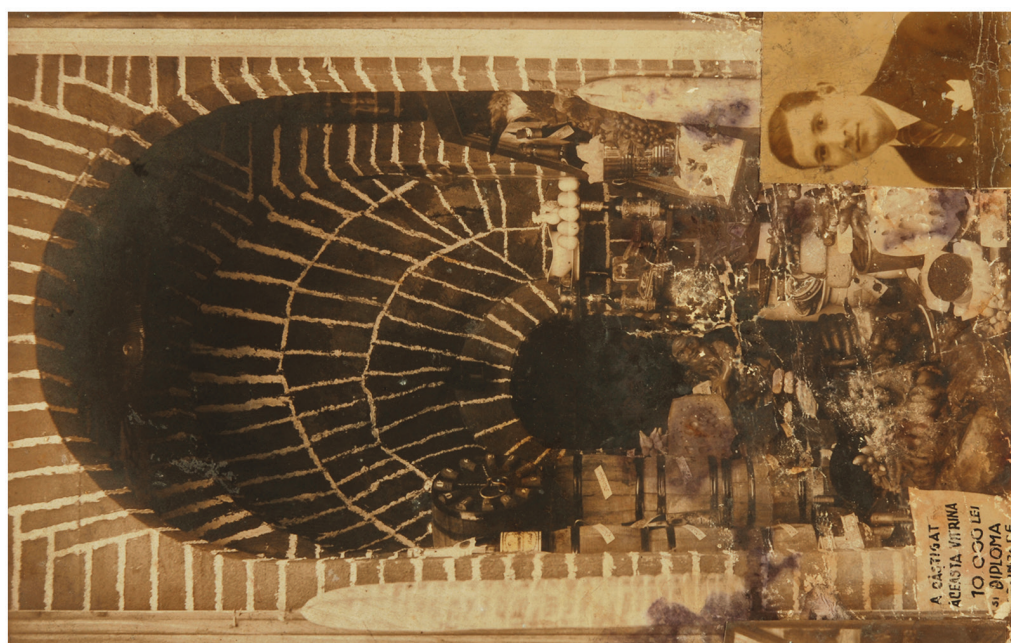
Pl. II. Conducerea Cercului Tineretului Sârb din Timișoara în 1931 (fotografie realizată în studioul foto Petkovits din Timișoara; col. MNB). În rândul de jos, central – F. B. Mircsetics, președintele organizației. / The leadership of the Serbian Youth Society from Timișoara in 1931 (photography taken at Petkovits Photo Studio from Timișoara; NMB collection). Bottom row, centre – F. B. Mircsetics, the president of the society.

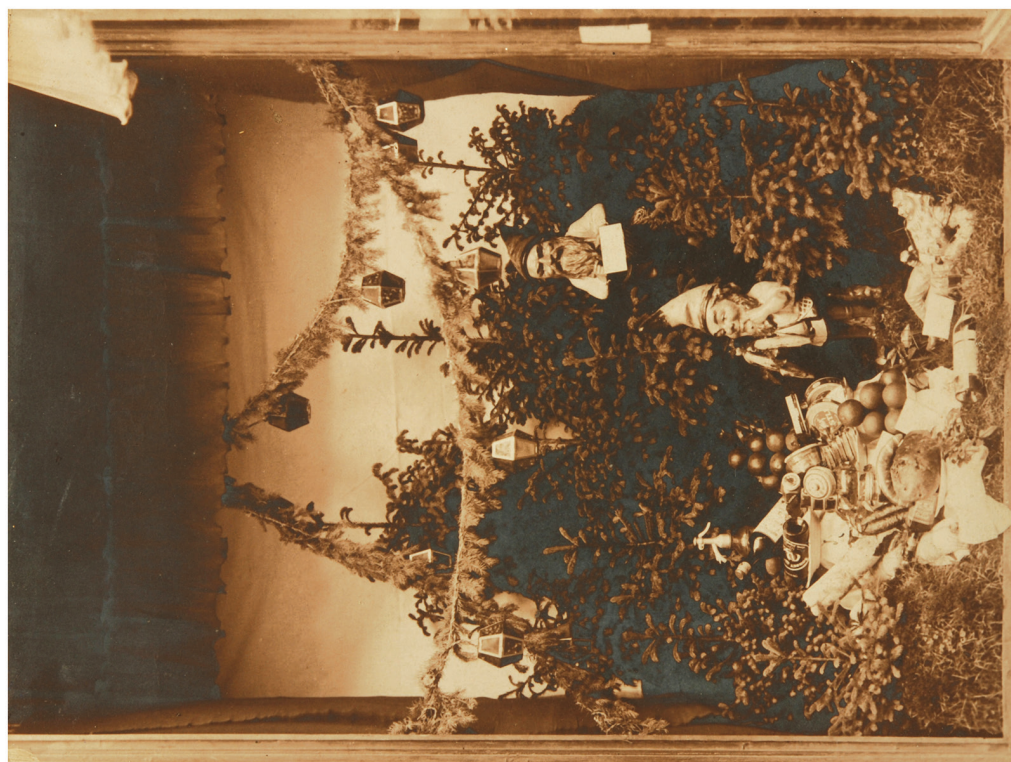
Pl. III. Juriul și absolvenții cursului de vitrinieri predat de F. B. Mircsetics în 1925, organizat de CCIT (col. MNB). / The jury and the graduates of the glass case decorators' course taught by F. B. Mircsetics in 1925, organized by CCIT (NMB collection).

Pl. IV. Vitrina „Moara de vânt” realizată de elevii cursului de vitrinieri, organizat de CCIT în 1925 (col. MNB). Article din *Temesvarer Zeitung* referitoare la cursul de vitrinieri predat de F. B. Mircsetics (col. MNB). / „The Windmill” glass case arranged by the pupils of the glass case decorators course organized by CCIT in 1925 (NMB collection). Articles from *Temesvarer Zeitung* newspaper related to the glass case decorators’ course taught by F. B. Mircsetics (NMB collection).

1.

2.

Pl. V. 1. Vitrina „În pivnița cu bunătați”, aranjament realizat de Mircsetics, câștigător al Premiului I la Concursul de aranjat vitrine de la Timișoara din 1923 (col. MNB). 2. Vitrina „Picnicul piticilor din pădure”, aranjament realizat de Mircsetics, premiat cu medalie de aur la Concursul de vitrine de la Timișoara din 1934 (col. MNB). / 1. „In the Cellar of Goodies” arrangement by Mircsetics, First Prize winner at the glass case arranging contest from Timișoara from 1923 (NMB collection). 2. The picnic of the dwarfs in the forest” glass case, arrangement by Mircsetics, awarded with a golden medal at the glass case contest from Timișoara from 1934 (NMB collection).

1.

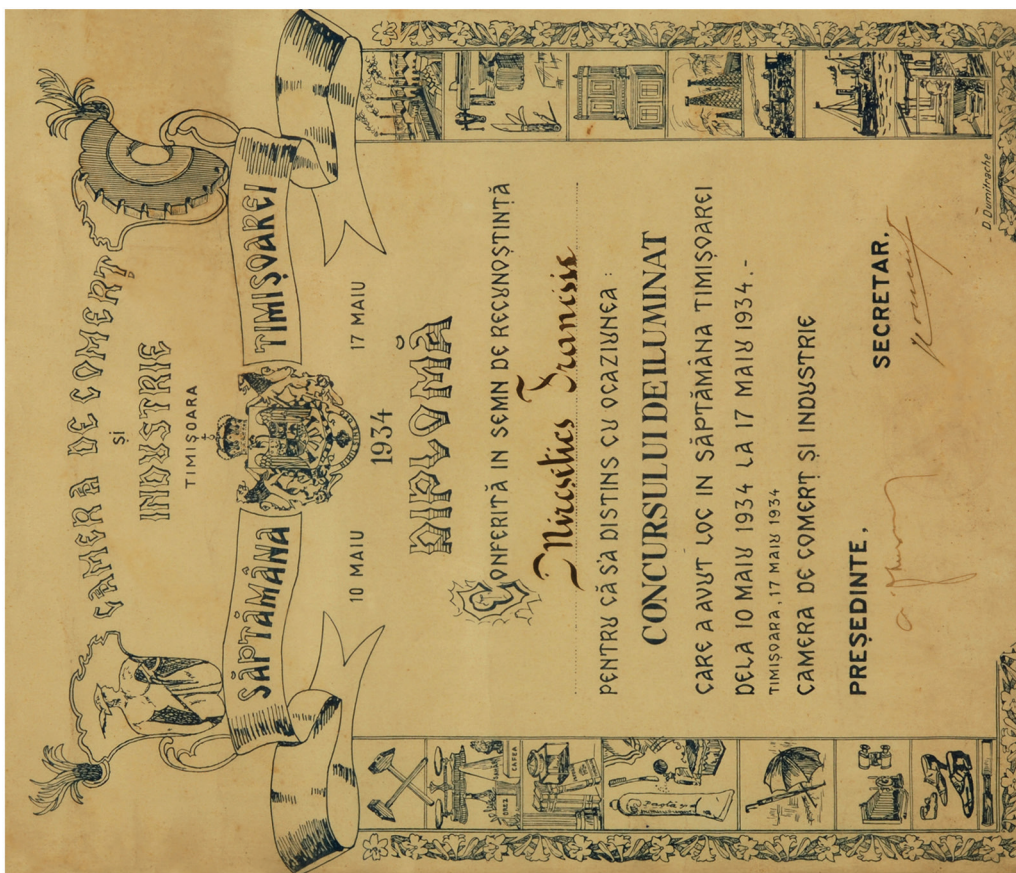

2.

Pl. VI. 1–2. Medalia de aur a Uniunii Camerelor de Comerț și de Industrie, acordată lui F. B. Mircsetics pentru vitrina „Picnicul piticilor din pădure” la Concursul de vitrine organizat în cadrul „Săptămânii Timișoarei”, 10–17 mai 1934 (1. avers; 2. revers; col. MNB). / 1–2. The golden medal of the Union of the Chambers of Commerce and Industry, granted to F. B. Mircsetics for the glass case „The picnic of the dwarfs in the forest” at the glass case contest organized within „Timișoara’s Week”, 10th–17th of May 1934 (1. obverse; 2. reverse; NMB collection).

1.

2.

Pl. VII. 1. Diploma de onoare (Premiul I) acordată lui F. B. Mirscetics la Concursul de aranjat vitrine de la Timișoara din 1923 (col. MNB). 2. Diploma CCIT acordată lui Mirscetics la Concursul de iluminat vitrine de la Timișoara din 1934 (col. MNB). / 1. Diploma of Honor (First Prize) awarded to F. B. Mirscetics at the glass case arranging contest from Timișoara from 1923 (NMB collection). 2. CCIT Diploma awarded to Mirscetics at the contest of glass case lighting from Timișoara from 1934 (NMB collection).

I.

Francisc Mirsetics
Magazin de Coloniale și Delicatese.
Timișoara I.
Telef. 5-18. Strada Alba Iulia.

2.

Специјална деликатесна
радња
М и р ч е т и њ
Темишвар, I.
ул. Алба Јулија
Слагалиште чоко-
ладе, ликера, теја,
рума, кекса и
сардина
Телефон бр. 5—18.

4.

Бранислав Мирчетић
Специјална деликатесна радња. Стављено сла-
галиште у разним лигирима, аспалских вина
и специјалних деликатеса.
Телефонске поруџбине прима под бр. 5—18.
Тимшоара I., Алба Јулија, Српска кућа
Свој — Своме

3.

Pl. VIII. 1. Casa Makri sau Casa cu Atanfi din Timișoara, la parterul căreia a funcționat în perioada interbelică firma „Francisc Mirsetics” (col. MNB). 2–4. Reclame ale comercian-
tului F. B. Mirsetics apărute în publicații interbelice. / 1. Makri House or Atlantes House from Timișoara, at its ground floor functioned during inter-war period the firm „Francisc
Mirsetics” (NMB collection). 2–4. Advertisements of F. B. Mirsetics tradesman published in inter-war periodicals.

